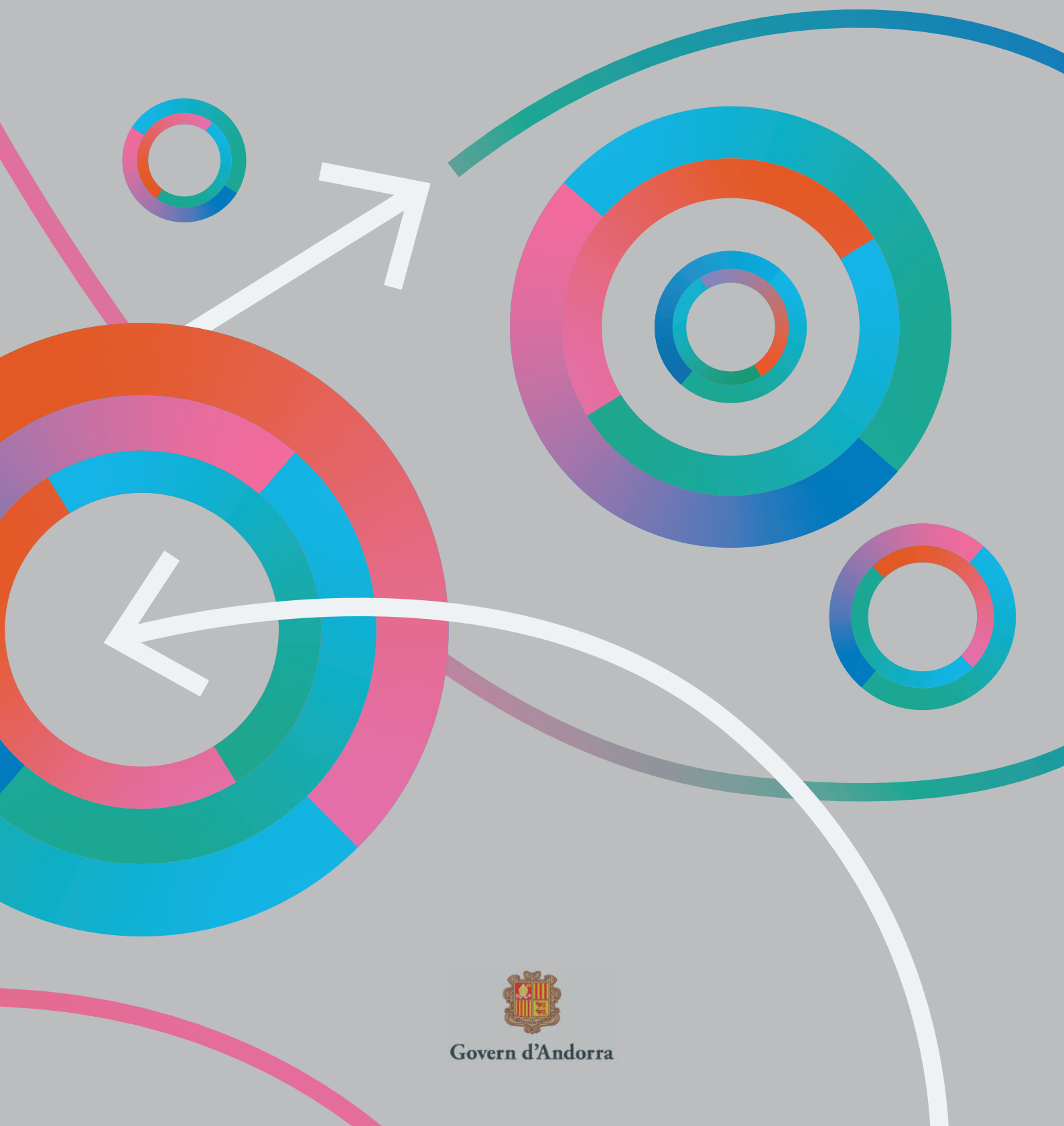

Guia pràctica d'acollida per a persones nouvingudes

Programa d'acollida per a
persones nouvingudes

Govern d'Andorra

1. Informació general sobre Andorra	6	7. Educació	28
1.1. Geografia bàsica	6	7.1. Sistemes educatius	28
1.2. Aspectes polítics i legals	8	7.2. Titularitat dels centres	28
1.3. Societat i cultura	9	7.3. Etapes educatives	29
1.4. Certificat digital	9	7.4. Formació al llarg de la vida	30
		7.5. Procediment d'inscripció escolar	31
2. Informació pràctica per viure a Andorra	10	7.6. Suport educatiu i beques	31
2.1. Habitatge	10	8. Recursos i serveis d'atenció	32
2.2. Transport públic	10	8.1. Recursos i serveis d'atenció social	32
2.3. Serveis i subministraments bàsics	12		
	14	9. Voluntariat i participació ciutadana	34
3. Mercat laboral	16	9.1. Voluntariat	34
3.1. Drets i deures laborals	16	9.2. Associacions	34
3.2. Recerca de feina	18	9.3. Participació ciutadana	35
3.3. Professions més demandades	19	9.4. Esports	37
3.4. Tributs	19		
4. Aprenentatge de la llengua catalana	20	Preguntes freqüents (faq)	38
5. Immigració	20	Annexos	39
6. Sanitat i seguretat social	23	Telèfons d'interès i d'emergències	39
6.1. Sanitat: centres mèdics i hospitalaris	23	Glossari de termes essencials	39
6.2. Seguretat social: cass	26		

Govern d'Andorra

Des del Govern d'Andorra i la Secretaria d'Estat d'Igualtat i Participació Ciutadana us donem la benvinguda al Principat d'Andorra. Aquesta guia ha estat pensada per ser una eina pràctica i accessible que us permeti adaptar-vos amb facilitat i confiança al país.

L'acollida és una etapa essencial en el procés d'integració. El nostre objectiu és que us sentiu acompanyats i acompanyades des del primer dia, proporcionant-vos informació, recursos i suport per garantir una inclusió plena i efectiva. La diversitat i la convivència són valors que reforcen la nostra societat, i la vostra presència n'és un testimoni més.

Us animem a participar activament en la vida comunitària i a aprofitar totes les oportunitats que Andorra ofereix, alhora que respecteu i compartiu els valors que ens defineixen: la igualtat, la solidaritat i el respecte mutu.

Estem aquí per ajudar-vos en aquest camí. No dubteu a contactar amb els nostres serveis sempre que ho necessiteu.

Amb el nostre suport més sincer,

Govern d'Andorra

Programa d'acollida per a persones nouvingudes

El Programa d'acollida per a persones nouvingudes, emmarcat dins del **Departament de Polítiques d'Igualtat**, és un recurs que pretén orientar i facilitar el procés d'integració de les persones nouvingudes al Principat d'Andorra. És un punt d'informació i un espai on podreu rebre la informació i l'acompanyament necessaris per tal de facilitar i promoure una integració plena en el teixit de la societat andorrana. A més, és un espai on els tècnics i les tècniques que hi treballen us poden ajudar i orientar-vos cap a altres serveis i organismes del país.

Objectius del Programa

Facilitar la integració social i cultural de les persones nouvingudes, garantint l'accés a la informació i als recursos bàsics que ofereix el país.

Promoure l'autonomia personal i funcional a través de l'aprenentatge dels drets i deures, el coneixement de la llengua catalana i el funcionament del sistema social, laboral, educatiu i sanitari d'Andorra.

Detectar necessitats i factors de risc en les persones ateses, tant individuals com familiars, per poder intervenir de manera precoç i evitar situacions de vulnerabilitat o exclusió social.

Qui hi pot accedir?

Totes les persones que hagin arribat al país amb una antelació màxima de dotze mesos i acreditin estar **en possessió d'alguna de les autoritzacions previstes a la Llei qualificada d'immigració o estiguin en procés d'obtenir-la**. Si teniu algun dubte de si podeu accedir a aquest Programa, no dubteu a contactar amb nosaltres a través de les vies de contacte que trobareu en aquesta Guia.

Com accedir-hi?

Us podeu descarregar la Guia a l'apartat [Programa d'acollida per a persones nouvingudes](#) o trucant al 825 252 i preguntant pel Programa.

La igualtat de drets i deures: un principi bàsic

La **igualtat de drets** i deures és un valor fonamental en el sistema andorrà. Des del moment en què una persona arriba al país, disposa d'uns drets reconeguts que garanteixen una acollida digna i respectuosa. Però aquests **drets** també comporten **responsabilitats**, imprescindibles per garantir el bon funcionament de la convivència.

Proporcionar assessorament i acompanyament personalitzat, oferint eines concretes per resoldre les dificultats inicials relacionades amb habitatge, feina, educació, salut i tràmits administratius.

Fomentar la creació de xarxes socials i comunitàries que permetin a les persones nouvingudes establir vincles, compartir experiències i participar en la vida col·lectiva del país.

Sensibilitzar la població local sobre la importància de la convivència, la diversitat i la inclusió com a valors fonamentals per una societat cohesionada.

Prevenir situacions de marginació i exclusió social, sensibilitzant sobre els recursos disponibles i promovent accions que garanteixin la igualtat d'oportunitats i la cohesió social.

Els Drets

Les persones nouvingudes tenen dret a:

- Accedir als serveis **públics** bàsics: salut, educació i serveis socials.
- Rebre **informació i suport** per facilitar la seva adaptació i autonomia.
- Treballar en condicions de **legalitat i seguretat**, respectant els drets laborals.
- Aprendre la llengua catalana i conèixer la cultura local per promoure la seva participació activa.
- Viure sense discriminacions, amb respecte a la seva **dignitat personal**.

Els Deures

Aquests drets impliquen també unes responsabilitats envers la societat andorrana:

- Respectar les **normes legals i socials** que regeixen el país.
- Contribuir, segons les seves possibilitats, al desenvolupament econòmic i social del país a través del treball i la participació comunitària.
- Valorar i respectar **la llengua, la cultura i les tradicions andorranes**.
- Actuar amb respecte i solidaritat cap als altres membres de la societat, independentment de les seves diferències.

1. Informació general sobre Andorra

1.1. GEOGRAFIA BÀSICA

El Principat d'Andorra està situat als Pirineus, entre Espanya i França. És un dels estats més petits d'Europa, però destaca per la bellesa natural, la història i l'entorn privilegiat. La ubicació i les característiques geogràfiques n'han definit el desenvolupament social, econòmic i cultural, així com el patrimoni natural i turístic.

Ubicació i dimensions

Situació geogràfica

Andorra es troba al cor dels Pirineus, una serralada muntanyosa que separa la península Ibèrica de la resta d'Europa. Limita:

- Al sud amb Espanya (Catalunya).
- Al nord amb França (Occitània).

Superfície

El país té una extensió de 468 km², cosa que el converteix en el sisè estat més petit d'Europa.

Altitud

Andorra és un país d'alta muntanya, amb una altitud mitjana de 1.996 metres sobre el nivell del mar. Aquesta característica en defineix l'orografia, el clima i el paisatge.

Paisatge i natura

La geografia d'Andorra està marcada per les muntanyes, els rius i els valls, que configuren un entorn natural espectacular.

Muntanyes i cims

Andorra està envoltada de cims elevats. El més alt és el pic de Comapedrosa (2.942 metres), situat a la parròquia de la Massana.

Rius i llacs

El riu principal és el Gran Valira, que travessa el país de nord a sud. També hi ha estanys d'alta muntanya, com els de Tristaina i el d'Engolasters.

Valls

El relleu accidentat d'Andorra forma valls estretes i profundes, com la vall d'Ordino, la Vall del Madriu-Perafita-Claror (patrimoni de la humanitat per la Unesco) o la vall d'Incles.

Parcs naturals

Algunes de les zones protegides d'Andorra són el parc natural de la Vall de Sorteny (Ordino), el parc natural del Comapedrosa (la Massana) i la Vall del Madriu-Perafita-Claror.

Clima

El clima d'Andorra és mediterrani d'alta muntanya, amb hiverns freds amb temperatures baixes i nevades, i estius suaus. Aquest clima és ideal per a activitats a l'aire lliure durant tot l'any.

Divisió territorial: les parròquies

Andorra es divideix administrativament en set parròquies, que són l'equivalent als municipis en altres països. Cada parròquia té la seva pròpia administració local anomenada comú, que s'encarrega de gestionar els serveis locals i municipals. Les parròquies són:

La Massana

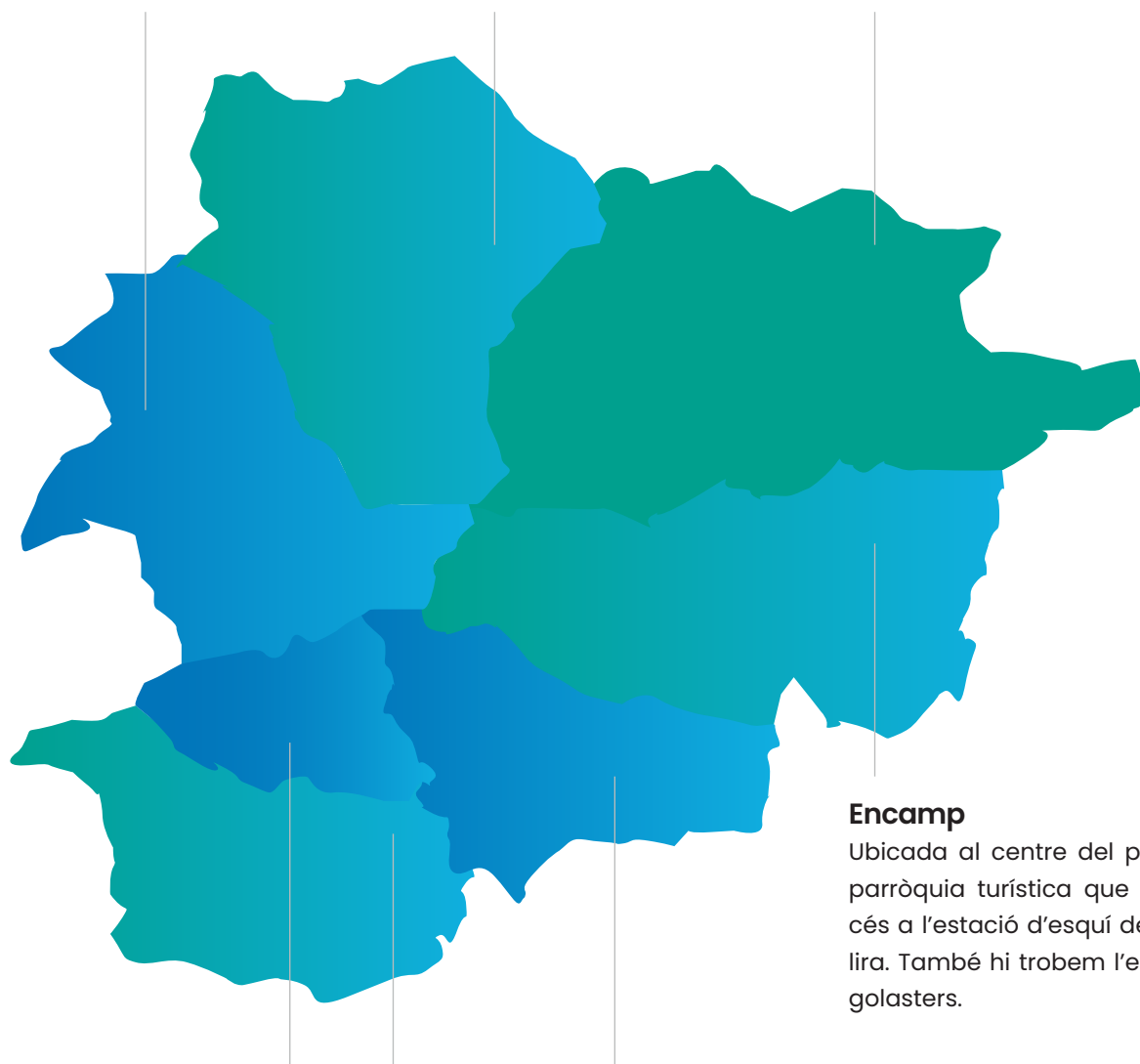
Coneguda per l'estació d'esquí de Pal-Arinsal i pel pic de Comapedrosa, la muntanya més alta del país (2.942 metres).

Ordino

Situada al nord-oest, destaca per la bellesa natural i per ser un referent en turisme sostenible. Inclou el parc natural de la Vall de Sorteny.

Canillo

Situada al nord-est, és coneguda per les muntanyes, el Santuari de Meritxell (patrona d'Andorra) i les estacions d'esquí de Grandvalira.

Encamp

Ubicada al centre del país, és una parròquia turística que ofereix accés a l'estació d'esquí de Grandvalira. També hi trobem l'estany d'Engolasters.

Andorra la Vella

La capital del país, situada al sud, és el centre administratiu, comercial i cultural d'Andorra. És la parròquia més poblada.

Sant Julià de Lòria

Situada al sud, és la porta d'entrada a Andorra des d'Espanya. Destaca per les activitats culturals i la natura.

Escaldes-Engordany

Coneguda per les aigües termals i l'oferta comercial i turística. És la darrera parròquia que es va crear.

1. Informació general sobre Andorra

1.2. ASPECTES POLÍTICS I LEGALS

Estructura política i legal del Principat d'Andorra

Andorra és un estat independent, de dret, democràtic i social, tal com estableix la Constitució, aprovada el 14 de març de 1993. El país compta amb un sistema polític únic al món, en el qual la sobirania popular i les seves institucions democràtiques conviuen amb la figura històrica dels coprínceps, que actuen com a caps d'Estat.

La Constitució del 1993 és la norma fonamental que regula el funcionament de l'Estat i garanteix els drets i deures de totes les persones que viuen al país.

Els coprínceps

Els coprínceps són els caps d'Estat i representen la neutralitat i continuïtat històrica d'Andorra. Són dos figures: el bisbe d'Urgell (Espanya) i el president de la República Francesa. La seva funció és representativa i simbòlica, sense intervenir en la governança diària.

Les institucions democràtiques

Andorra té una divisió de poders clara, que garanteix el bon funcionament de l'Estat:

Poder legislatiu: és el Consell General i aprova lleis, pressupostos de l'Estat i controla l'acció de Govern.

Poder executiu: és el Govern, que dirigeix i executa les polítiques públiques, aplicant les lleis i gestionant els recursos públics. El cap de Govern és elegit pel Consell General i encapçala l'acció política del país.

Poder judicial: el sistema judicial andorrà garanteix el compliment de les lleis i la protecció dels drets dels ciutadans. El formen el Tribunal Constitucional, el Tribunal Superior de Justícia i altres òrgans jurisdiccionals.

Els comuns

Són l'administració local d'Andorra. Cada parròquia compta amb el seu propi govern local, anomenat comú. Els comuns s'encarreguen de gestionar els serveis bàsics i les competències pròpies de cada parròquia, com la recollida de residus, la conservació de camins i carreteres, la promoció d'activitats culturals, esportives i socials, etc.

1.3. SOCIETAT I CULTURA

Andorra és un país amb una rica tradició cultural, arrelada en la història i la geografia de muntanya. Molts dels costums estan vinculats a les celebracions religioses i les estacions de l'any, i reflecteixen la vida en un entorn natural i alpí.

Celebracions tradicionals

- **Festa de Meritxell** (8 de setembre): és el dia de la patrona d'Andorra i festa nacional. Se celebren actes religiosos al Santuari de Meritxell, concerts i activitats familiars.
- **Carnestoltes**: cada parròquia celebra desfilades i balls, mantenint viva la tradició de disfresses i festivitats.
- **Nit de Sant Joan**: aquesta festa tradicional del foc se celebra a parròquies com Encamp, Ordino i Sant Julià, coincidint amb el solstici d'estiu.
- **Festa major de cada parròquia**: durant l'estiu, les parròquies organitzen festes majors amb activitats culturals, concerts i balls populars.

Gastronomia local:

La cuina andorrana és senzilla i basada en productes de muntanya, amb plats típics com:

- **Escudella**: un guisat de carn, llegums i verdura que es consumeix tradicionalment al Nadal.
- **Trinxat**: plat fet amb col i patata, sovint acompanyat de cansalada.
- **Carn a la brasa i embotits locals**: sovint preparats en celebracions familiars o comunitàries.

1.4. CERTIFICAT DIGITAL

El **certificat digital** és una identificació electrònica oficial que permet acreditar la identitat d'una persona a Internet de manera segura i gratuïta. Permet:

- Accedir als portals del Govern.
- Consultar la història clínica compartida.
- Fer gestions electròniques amb la Caixa Andorrana de Seguretat Social (CASS).
- Utilitzar aplicacions com la Cartera digital nacional o l'app d'Andorra Salut.
- Signar documents electrònicament amb validesa legal.

Qui el pot demanar?

Totes les persones majors d'edat residents al país.

On es tramita?

Presencialment a:

- Tràmits del Govern (edifici administratiu).
- Alguns comuns que també l'emeten.

2. Informació pràctica per viure a Andorra

2.1. HABITATGE

Trobar un lloc per viure és un dels primers passos per establir-se al país.

- **Lloguer d'habitatges individuals**, a través d'agències immobiliàries, plataformes en línia i portals especialitzats o directament amb la propietat.
- **Pisos compartits**: es poden trobar anuncis a xarxes socials o grups locals de WhatsApp o Telegram.
- **Allotjament en un establiment públic**: recomanable per a estades inicials mentre es busca un habitatge definitiu.

2.1.1. CONSELLS PER FORMALITZAR UN CONTRACTE DE LLOGUER

Abans de signar un contracte, és important assegurar-se que tot estigui clar i sigui legalment correcte. Aquests consells t'ajudaran a evitar problemes:

- **Llegir el contracte amb atenció** (Model estàndard de contracte d'arrendament).
- Revisar l'estat de l'habitatge.
- **Fiança o garantia** d'un màxim de dos mesos del lloguer establert al contracte. En alguns casos, si el tràmit es fa a través d'una agència immobiliària, poden cobrar honoraris que solen ser d'un mes de lloguer o un percentatge.
- **Acordar pagaments i despeses** (conservar el rebuts de pagament).
- **Donar d'alta els subministraments**: heu d'obtenir un butlletí elèctric per donar d'alta la llum amb la companyia (FEDA, Nord Andorrà, Mútua Elèctrica de Sant Julià o Sercensa).

Drets del / de la llogater/a

Rebre un habitatge **en bon estat**.

Tenir garantida l'estabilitat del contracte. Els lloguers tenen una durada mínima de cinc anys renovables tàcitament any a any, si no hi ha una notificació prèvia per una de les parts o és un lloguer de temporada vinculat a una autorització de treball. Els terminis d'avís per a la finalització del contracte són els següents:

- **Llogater/a**: un mes de preavís en qualsevol moment del contracte.
- **Propietat**: un preavís de tres mesos abans de l'any contractual.

Recuperar la fiança en el mateix moment que es lliuren les claus.

Tenir accés a serveis bàsics: aigua, llum, gas i calefacció.

Deures del / de la llogater/a

- **Pagar puntualment el lloguer** i els subministraments o acomptes establerts en el contracte.
- Mantenir l'habitatge.
- No fer canvis sense autorització.
- Contractar una assegurança per a la llar.

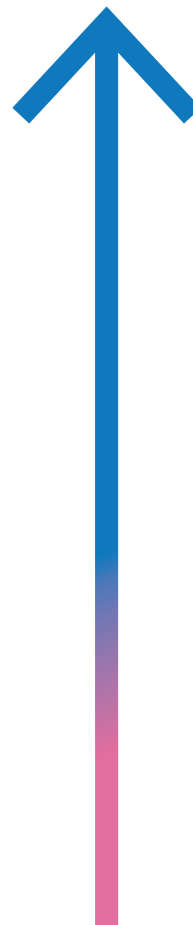
2.1.2. RECURSOS PER DEMANAR INFORMACIÓ A ANDORRA

Departament d'Habitatge del Govern d'Andorra

- **Adreça:** Prat del Rull, 7, edifici Prat del Rull. Camí de la Grau, s/n
- **Telèfon:** (+376) 875 700

L'**Institut Nacional de l'Habitatge (INH)** és una entitat pública creada per ajudar a gestionar i facilitar temes relacionats amb l'habitatge al país. Té un servei de consultes sobre temes com els contractes de lloguer, i drets i deures tant de la propietat com de la persona llogatera.

- **Adreça:** Ciutat de Valls, 69, planta baixa
- **Telèfon:** (+376) 804 800
- **Correu electrònic:** administracio@inh.ad

2.1.3. ALTA AL CENS COMUNAL (EMPADRONAMENT)¹

- Permís de residència en vigor.
- Contracte de lloguer o document acreditatiu de propietat de l'habitatge.
- DNI o passaport.

On fer-la?

Al comú corresponent a la parròquia de residència.

¹Per a les persones que resideixen al país més de 183 dies a l'any. Art. 6 de la Llei 9/2007, del 17 de maig, del cens.

2. Informació pràctica per viure a Andorra

2.2. TRANSPORT PÚBLIC²

El sistema de transport públic a Andorra és una opció còmoda, econòmica i sostenible per desplaçar-se dins del país i connectar-se amb l'exterior. Està especialment dissenyat per adaptar-se a les necessitats de residents i visitants.

Xarxa de transport públic: autobusos

El servei d'autobusos és el principal mitjà de transport públic dins del Principat. La xarxa cobreix totes les parròquies i connecta zones urbanes amb àrees més remotes.

Línies nacionals: les línies nacionals connecten les parròquies des del centre del país fins a les zones perifèriques. Les principals empreses són Coopalsa i Autocars Nadal, que operen les rutes següents:

É: Escaldes Engordany – Sant Julià de Lòria.

L1: Escaldes Engordany – Sant Julià de Lòria.

L2: Andorra la Vella – Encamp.

L3: Andorra la Vella – Soldeu.

L4: Andorra la Vella – Pas de la Casa.

L5: Andorra la Vella – Arinsal.

L6: Andorra la Vella – La Cortinada.

L7: Andorra la Vella – La Massana.

Línies comunals: cada parròquia disposa de línies comunals que enllacen els barris i zones més allunyades amb el centre parroquial. Són operades pels comuns i tenen tarifes reduïdes.

Horaris, freqüència, tarifes i abonaments

- La freqüència i horaris varien en funció dels dies laborables, caps de setmana i festius.
- Els bitllets es poden adquirir directament a l'autobús.
- Per obtenir informació més precisa prem aquest enllaç.

²Es recomana consultar els webs dels serveis de transport, ja que les línies, els horaris i les tarifes poden estar subjectes a modificacions.

Mobilitat dins del país: altres opcions

A banda del transport públic, Andorra ofereix alternatives per desplaçar-se de manera pràctica i sostenible:

- Taxis.
- Bicicletes elèctriques.

Connexions amb l'exterior

La Seu d'Urgell

- La línia connecta Andorra amb la Seu d'Urgell, amb origen a Escaldes-Engordany. El servei és operat per les empreses Hife i Camino Bus.
- Pots trobar més informació al web de l'Estació Nacional d'Autobusos.

Autobusos internacionals

- Les línies regulars connecten Andorra amb ciutats properes com Barcelona, Tolosa de Llenguadoc i Lleida. Com també, Galícia i Portugal.
- Pots trobar més informació al web de l'Estació Nacional d'Autobusos.

Trens i aeroports propers

- Les estacions de tren més properes es troben a Lleida (Espanya) i l'Ospitalet (França).
- Els aeroports més utilitzats per arribar a Andorra són l'aeroport del Prat (Barcelona), l'aeroport de Tolosa-Blagnac (França) i aeroport Andorra - la Seu d'Urgell.

2. Informació pràctica per viure a Andorra

2.3. SERVEIS I SUBMINISTRAMENTS BÀSICS

Un dels primers passos per establir-se a Andorra és conèixer i gestionar els serveis bàsics necessaris per viure amb comoditat. A continuació, es detallen els aspectes essencials d'aigua, llum, gas i Internet:

Aigua potable

El subministrament d'aigua potable està gestionat per cada comú. És important contactar amb el comú corresponent per sol·licitar l'alta del servei un cop es formalitzi el lloguer o compra d'un habitatge. Cal presentar el contracte de lloguer o el títol de propietat, així com un document d'identificació.

Llum i electricitat

L'electricitat a Andorra és gestionada per empreses diferents segons la parròquia:

- **Mutua Elèctrica:** Sant Julià de Lòria.
- **FEDA (Forces Elèctriques d'Andorra):** Andorra la Vella, Escaldes-Engordany, Encamp (excepte el Pas de la Casa) i Canillo.
- **Nord Andorra:** la Massana i Ordino.
- **Sercensa:** el Pas de la Casa.
- **Unió elèctrica d'Encamp:** una part de la vila d'Encamp.

Gas

No és d'ús tan habitual com l'electricitat, però algunes zones o habitatges disposen de subministrament de gas canalitzat per a calefacció o cuina. També es pot adquirir gas en bombones, disponibles en comerços locals i benzineres.

Tenir un compte bancari és essencial per gestionar els ingressos, pagar serveis i establir-se a Andorra:

Principals entitats bancàries:

- Creand
- MoraBanc
- Andbank

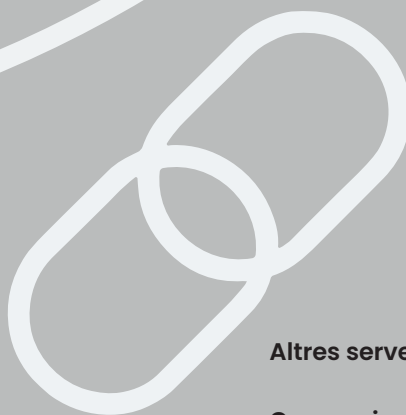
Tràmits per obrir un compte:

- Document d'identitat vàlid
- Certificat de residència
- Prova d'ingressos (contracte laboral, nòmina, etc.)

Internet, telefonia i televisió

El subministrament de serveis d'Internet i telecomunicacions està gestionat per Andorra Telecom, l'únic operador del país.

Altres serveis que us poden servir:

Correus i serveis postals:

- Correos: correus espanyols
- La Poste: correus francesos

Assistència en serveis bàsics

Comú de la parròquia: al servei d'atenció a la ciutadania poden ajudar-te a resoldre dubtes relacionats amb els subministraments i els serveis locals.

3.1. DRETS I DEURES LABORALS

El marc laboral andorrà està regulat per:

- La Llei 31/2018, del 6 de desembre, de relacions laborals: estableix els drets i obligacions tant dels treballadors com dels empresaris.
- La Llei 34/2008, del 18 de desembre, de la seguretat i la salut en el treball: té per objecte la prevenció dels riscos laborals i la protecció de la seguretat i de la salut en el treball.

Contracte de treball

- El contracte de treball s'ha de formalitzar obligatòriament per escrit, sigui quina sigui la seva durada o modalitat.
- Si es pacta un període de prova, s'ha de fer constar al contracte i no pot ser superior a dos mesos (no és possible pactar un període de prova si la persona ja ha estat contractada per les mateixes característiques en els tres anys anteriors).

En l'execució del contracte de treball la persona assalariada té dret a:

- L'ocupació efectiva.
- La promoció i la formació professional.
- La informació sobre els drets laborals i les condicions de treball.
- No ser discriminada directament ni indirectament en ser contractada o una vegada contractada.
- El respecte a la seva intimitat, el principi d'igualtat efectiva i la no discriminació.
- La negociació col·lectiva i adoptar mesures de conflictes col·lectius.
- La lliure sindicació i l'exercici de l'activitat sindical.
- Defensar els seus interessos econòmics i socials.

Tipologies de contractes de treball

- Contracte per temps indefinit.
- Contracte de durada determinada o per obra o servei concret.
- Contracte de temporada.
- Contracte d'interinitat o substitució temporal.
- Contracte fix de caràcter discontinu.
- Contracta per a treballs de curta durada.
- Contracte per sessions.

Jornada laboral i horaris

- La jornada laboral màxima és de 40 hores setmanals.
- Cal garantir un mínim de 12 hores de descans entre dos jornades de treball.
- Si es treballen 6 o més hores ininterrompudes, la persona assalariada té 30 minuts de descans retribuït. Si la jornada és partida, la pausa és d'una hora no retribuïda.
- Les persones assalariades han de tenir al seu abast el pla de treball horari (que fixa les hores de treball i el temps de descans o d'àpats) i un compte d'hores (s'hi inscriuen les hores extraordinàries, els dies festius del calendari laboral treballats, les vacances fetes i les absències).
- Les persones assalariades han de ser informades dels canvis de planificació i d'horaris amb un preavís de set dies naturals.
- Les hores extraordinàries són de lliure acceptació o denegació per part de la persona assalariada, i han de ser compensades econòmicament (amb un increment mínim del 40% del salari fix) o bé compensades (sempre amb l'acord previ de la persona assalariada) amb temps de descans amb els mateixos increments i com a màxim dins dels sis mesos següents.
- El màxim d'hores extraordinàries permès és de 12 hores setmanals, 48 hores mensuals i 426 hores anuals.
- La persona assalariada té dret a un mínim d'un dia sencer de descans setmanal, que és obligatori i irrenunciable.

Salari mínim i formalitats del pagaments

- No es pot percebre un salari fix inferior al salari mínim interprofessional, que el Govern fixa com a mínim un cop l'any.
- El salari s'ha de satisfer mitjançant abonament al domicili bancari indicat per la persona assalariada.
- La persona assalariada ha de rebre mensualment el butlletí de salari amb el compte d'hores.
- La persona assalariada té dret a percebre el plus de nocturnitat entre les 22 hores i les 5 hores de l'endemà, amb un increment mínim d'un 20% sobre el salari ordinari, llevat que la mateixa natura de la feina sigui nocturna.
- L'empresa està obligada a pagar puntualment el salari, amb la periodicitat convinguda, que en cap cas pot ser superior a un mes, i com a molt tard dins els tres dies naturals següents a la fi del període considerat.

Permisos i vacances

- Les persones assalariades tenen dret a 30 dies naturals o bé a 22 dies laborables de vacances. És obligatori gaudir de les vacances, han de ser pagades i no s'hi pot renunciar. Les vacances s'han de realitzar dins l'any natural o, excepcionalment, durant el primer trimestre de l'any següent.
- Dret a gaudir dels dies festius establerts al calendari laboral i degudament remunerats. Anualment es fan públics els calendaris dels festius nacionals i parroquials.
- La persona assalariada té dret a absentar-se del lloc de treball, amb permís retribuït, per canvi de domicili, matrimoni, naixement, mort d'un familiar, malaltia greu, obligacions socials i cíviques (votar), exàmens i representació dels assalariats/des.
- La persona assalariada té dret a absentar-se del lloc de treball, amb permís no retribuït i notificant-ho prèviament a l'empresa, per més dies per matrimoni, mort, naixement, malaltia.
- A més, es reconeixen permisos especials per motius de salut, maternitat/paternitat i altres circumstàncies personals justificades.

Desistiment de la persona assalariada

- El desistiment s'ha de fer per escrit.
- Durant el període de prova, sense necessitat de preavís.
- Per contractes per temps indefinit, cal donar un preavís de deu dies laborables si fa menys d'un any que treballa a l'empresa i de quinze dies laborables si fa més d'un any.
- Per contractes de durada determinada o per obra o servei concret, cal donar el mateix preavís que per contractes per temps indefinit, més uns altres dos dies per mes que resti fins a la finalització prevista inicialment de la durada del contracte si tenen una durada de més d'un any.
- El termini que estableix el preavís es computa a partir de l'endemà de la notificació.

Seguretat laboral i protecció social (gratuïta i obligatòria)

Les persones assalariades tenen dret a:

- La informació i la formació periòdica suficient, adequada i adaptada als riscos inherents al lloc de treball en matèria de seguretat i salut, amb motiu de la contractació, el canvi de lloc de treball o categoria, el canvi d'equipament de treball o la introducció d'una nova tecnologia. Aquesta formació s'ha de dur a terme dins de la jornada laboral o bé compensar el temps emprat.
- La vigilància de la salut de forma periòdica mitjançant la revisió mèdica de la salut per un metge laboral.
- Disposar dels equips de protecció individual i dels equips de treball adequats al lloc de treball i vetllar pel seu ús correcte.
- Tenir a l'abast el pla d'emergències del lloc de treball per conèixer les mesures adequades en primers auxilis, lluita contra incendis i evacuació.
- Rebre instruccions sobre les mesures de protecció o de prevenció.
- Rebre informació sobre els riscos del lloc de treball, especialment, per la persona treballadora especialment sensible.

3. Mercat laboral

3.2. RECERCA DE FEINA

El Servei d'Ocupació andorrà (SOA) és un servei públic que té com a finalitat de promoure el dret al treball, la inserció laboral i la millora de l'ocupabilitat de les persones, i d'oferir suport a les empreses en la recerca de personal.

Què ofereix el SOA?

- Ofereix serveis gratuïts i oberts, que es recullen en la cartera de serveis, adreçats tant a persones que busquen feina com a empreses que necessiten contractar personal.
- Orientació laboral personalitzada: ajuda per trobar feina, fer el currículum i preparar entrevistes de treball.
- Itinerari personal d'ocupació: a partir d'una entrevista individualitzada s'estableixen accions de millora de l'ocupabilitat i un calendari d'execució.
- Formació per millorar la posició al mercat laboral, proporcionar eines per a la recerca de feina, adquirir o millorar competències: professionals, digitals, lingüístiques i transversals, requalificar-se.
- Accés a ofertes de treball: les persones inscrites poden consultar i optar a feines disponibles.
- Programes de foment de l'ocupació: per a joves, persones aturades de llarga durada o col·lectius amb dificultats d'inserció.

Condicions per inscriure's al SOA de les persones que cerquen feina o una millora de lloc de treball:

- Estar en edat de treballar.
- Tenir com a objectiu la recerca de feina o la millora laboral.
- Ser andorranes o disposar d'una autorització de residència i treball o disposar d'una autorització de treball vigent.

Com inscriure's al SOA?

- Al seu portal web.
- Presencialment a les oficines del SOA.

Altres opcions per buscar feina o rebre orientació laboral a Andorra

- El COEP és el servei d'orientació educativa i professional de caràcter públic i gratuït (16-35 anys).
- Portals web amb ofertes d'empreses andorranes.
- Empreses especialitzades que connectem treballadors/es amb empreses.
- Autocandidatura: portar el currículum directament a establiments o empreses.
- Ocupació a l'administració pública.

3.3. PROFESSIONS MÉS DEMANDADES

Hosteleria i restauració

Tot i que hi ha demanda durant l'any, aquest sector és especialment actiu durant la temporada d'hivern, amb moltes contractacions temporals en hotels i restaurants. És recomanable buscar feina abans de l'inici de la temporada d'esquí (octubre-novembre), ja que és quan s'obren més ofertes.

Comerç i atenció al client

El comerç ofereix moltes oportunitats, sobretot en vendes, atenció al client i caixes. El coneixement de diversos idiomes (català, castellà, francès i anglès) pot ser un avantatge competitiu.

Construcció i manteniment

És un dels sectors amb més demanda de mà d'obra durant tot l'any. Les empreses busquen paletes, pintors, electricistes, fusters i manobres, tant per obres públiques com privades.

Serveis empresarials i administratius

Demanda de personal administratiu, comptable i de gestió, així com de professionals en serveis immobiliaris. Aquest sector ofereix feines més estables i qualificades al llarg de tot l'any.

Serveis sanitaris i assistencials

Aquest sector té una demanda constant de professionals. Es requereix formació específica i col·legiació professional en molts casos, a més de requisits legals per exercir, i ofereix feines estables i de qualificació alta.

Tecnologia i serveis digitals

Aquest sector està en creixement, amb un augment de les empreses tecnològiques que s'estableixen al país.

3.4. TRIBUTS

A Andorra com a qualsevol país, pagar impostos és una part del compromís com a resident. Et permet contribuir al benestar col·lectiu i accedir a serveis públics de qualitat.

Quins impostos hi ha a Andorra?

- Impost general indirecte (IGI): s'aplica a la compra venta de béns i serveis.
- Impost sobre la renda de les persones físiques (IRPF): s'aplica a les rendes del treball i els ingressos.
- Impost de societats (IS): per a persones autònomes o empreses.
- Taxes comunals: depenen del comú i poden incloure escombraries, conservació de voreres, guals o llicències d'activitat, etc.

On puc gestionar els meus impostos i qui em pot ajudar?

El Departament de Tributs i Fronteres del Govern pot orientar-te. També pots consultar una gestoria fiscal. El període de pagament d'impostos és cada any de l'abril al setembre. El pagament també es pot fer en línia i té en compte l'any fiscal anterior.

Departament de Tributs i Fronteres

- Baixada del Molí, 26, AD500 Andorra la Vella
- Tel. (+376) 885 005

4. Aprenentatge de la llengua catalana

Llengua oficial: el català

El català és la llengua pròpia i oficial d'Andorra i un element clau de la seva identitat cultural i social. És l'idioma utilitzat en les administracions, els serveis públics, l'educació i els mitjans de comunicació locals.

Per què és important aprendre català?

- És essencial per accedir a serveis públics i privats.
- Potencia les oportunitats laborals, ja que moltes ofertes de feina requereixen coneixements bàsics de la llengua.
- Afavoreix la participació en activitats culturals i socials, ajudant a establir vincles amb la comunitat.

On es pot aprendre català?

- **Àrea de Llengua Catalana:** ofereix cursos gratuïts de diferents nivells (des d'inicial fins a avançat), centres de català amb material i aprenentatge guiat gratuït, cursos virtuals, espais de conversa i exàmens oficials.
- **Servei de Política Lingüística:** ofereix el programa Voluntariat per la llengua, que posa en contacte catalanoparlants amb persones que volen reforçar l'aprenentatge de la llengua catalana mitjançant la conversa.
- **Biblioteques públiques:** disposen de materials d'aprenentatge gratuïts i espais per practicar l'idioma amb altres persones.
- **Recursos en línia:** hi ha aplicacions, vídeos i materials didàctics disponibles gratuïtament. Recomanem eines com Duolingo o Parla.cat per practicar des de casa.

Disposicions legals sobre la llengua

- **Relació amb l'administració pública:** totes les comunicacions oficials es fan en català i, per tant, és necessari tenir coneixements bàsics per tramitar gestions administratives.
- **Treball en sectors públics i privats:** en àmbits com el comerç, la restauració o l'atenció al públic, es requereix parlar català per garantir un servei adequat als residents i turistes.
- **Renovació de permisos de residència i treball:** segons la normativa vigent, cal acreditar coneixements de català (nivells A1 o A2, segons el cas) en el procés de renovació de permisos.
- **Més informació a l'apartat Llei de la llengua pròpia i oficial de la web del Govern**

5. Immigració

Per viure i treballar legalment a Andorra, és necessari complir amb una sèrie de tràmits administratius. Aquest apartat ofereix una guia pràctica per gestionar la documentació essencial relacionada amb la immigració i la residència.

Permisos de residència i treball

Els permisos són imprescindibles per viure i treballar a Andorra de manera legal i estan regulats segons la finalitat de l'estada. Totes les autoritzacions estan subjectes al sistema de quotes establertes pel Govern d'Andorra, a excepció de l'autorització d'immigració temporal per a joves amb opció de treball i l'autorització de residència i treball del personal dels centres d'ensenyament.

Els principals tipus de permisos són:

Autorització de residència i treball: va destinada a treballadors/es que tinguin un contracte de treball indeterminat amb una empresa legalment constituïda al país i estableix la residència permanent i efectiva al Principat d'Andorra durant la vigència de l'autorització.

Autorització d'immigració de residència i treball del personal dels centres d'ensenyament: va destinada a membres del personal docent o no docent d'un centre d'ensenyament radicat al Principat d'Andorra concernit per un tractat internacional en virtut del qual el Principat d'Andorra s'hagi obligat.

Autorització d'immigració temporal: va destinada a treballadors/es que tinguin un contracte de treball determinat amb una empresa legalment constituïda al país i estableix la residència temporal al Principat d'Andorra.

Autorització d'immigració temporal per a joves amb opció de treball: va destinada a joves que tinguin entre 18 i 30 anys i que siguin nacional o residents legals de països que han signat un acord amb el Principat d'Andorra per establir programes de viatges formatius o de lleure per a joves amb la possibilitat de treballar.

Autorització de residència i treball per compte propi amb inversió estrangera: va destinada a la persona que vulgui exercir una activitat per compte propi i que hagi obtingut l'autorització d'inversió estrangera per constituir una societat andorrana en la qual tingui una participació superior al 34%, i haver constituït legalment la societat; exercir un càrrec en l'òrgan d'administració de la societat i exercir una funció de direcció efectiva i de control de la gestió de l'activitat i haver fet un dipòsit de 50.000 € a l'Autoritat Financera Andorrana (AFA).

Autorització de residència i treball per compte propi per un professional liberal: va destinada a tota persona que vulgui establir la seva residència i treball efectiva i permanent a Andorra i que vulgui exercir una professió liberal.

Sol·licitud de reserva de residència i treball per compte propi en inversió estrangera: és per fer una reserva de quota i des del moment de la reserva la persona interessada té un termini de sis mesos per acreditar que ha obtingut l'autorització d'inversió estrangera corresponent per constituir una societat andorrana en la qual tingui una participació superior al 34% i haver constituït legalment la societat i exercir un càrrec en l'òrgan d'administració de la societat.

Autorització de treball sense residència: autoritza la persona que ho sol·licita a treballar a l'estranger per a una empresa legalment constituïda a Andorra i a residir igualment a l'estranger durant tot el període de l'autorització. Aquesta autorització està subjecta al sistema de quotes establert pel Govern d'Andorra.

Autorització de treball fronterer

- **Autorització d'immigració temporal de frontera:** va destinada a treballadors/es que tinguin un contracte amb una empresa legalment constituïda al país i que no pernoctin de forma habitual a Andorra.

- **Autorització de treball fronterera:** va destinada a treballadors/es que tinguin un contracte amb una empresa legalment constituïda al país i que no pernoctin de forma habitual a Andorra.

Autorització de residència sense treball (residir com a mínim 90 dies al Principat, excepte autorització de residència per ingrés en centres geriàtrics privats o per ingrés en centres de cures mèdiques o terapèutiques privades *)

- **Autorització de residència sense activitat lucrativa:** va destinat a la persona que vulgui invertir de forma permanent i efectiva una quantitat d'almenys 600.000 € en alguna o diverses tipologies d'actius.

- **Autorització de residència per a professionals amb projecció internacional:** va destinada a la persona que vulgui residir al Principat i que acrediti la viabilitat econòmica de l'activitat que pretén dur a terme i demostrar que aquesta activitat generarà els recursos econòmics suficients que li permetin, tant a ella com a les persones al seu càrrec, residir a Andorra o acreditar que disposa d'un nivell suficient de qualificació i experiència professional en el sector en el qual s'emmarqui l'activitat que desenvolupi.

- **Autorització de residència per raons d'interès científic, cultural i esportiu:** va destinada a la persona que vulgui residir al Principat i que acrediti que gaudeix de reconeixement internacional pel seu talent en el món de la ciència, la cultura o els esports. Autorització de residència per ingrés en centres geriàtrics privats o per ingrés en centres de cures mèdiques o terapèutiques privades:* va destinada a la persona que vol ingressar en un centre geriàtric o en un centre de cures mèdiques i terapèutiques privats del Principat d'Andorra. Ha de viure al Principat mentre duri el seu ingrés al centre geriàtric o centre mèdic terapèutic.

- **Autorització de residència per a nòmada digital:** va destinada a la persona que obtingui una resolució favorable del ministeri encarregat de l'economia del Govern d'Andorra per ser considerada una persona que per dur a terme el seu treball no requereix disposar d'una ubicació geogràfica concreta i que utilitza les telecomunicacions i la tecnologia.

- **Autorització de residència per a participants en programes per a emprenedors:** va destinada a la

persona que obtingui una resolució favorable del ministeri encarregat de l'economia del Govern d'Andorra perquè participin en el programa per a emprenedors estrangers que impulsa aquest ministeri.

Tots els requisits poden actualitzar-se. Per informació més detallada sobre els requisits i procediments de cada tipus d'autorització, es recomana consultar el web oficial del Govern d'Andorra.

• Com sol·licitar-lo?

La sol·licitud es fa al Departament d'Immigració del Govern d'Andorra. És recomanable demanar cita prèvia i portar tota la documentació necessària.

• Targeta de residència

Un cop aprovats els tràmits d'immigració, es lliura una targeta de residència, que serveix com a identificació oficial dins del país. Aquesta targeta ha de portar-se sempre per acreditar la situació legal al país.

• Recomanacions pràctiques

- Planifica amb temps: alguns tràmits poden requerir certificats o documents emesos al país d'origen, que poden trigar a obtenir-se.
- Verifica la documentació: porta sempre originals i còpies per evitar contratemps durant el procés.
- Consulta la normativa actualitzada: les condicions dels permisos i tràmits poden variar. Contacta amb el Departament d'Immigració per assegurar-te que tens la informació correcta.
- Renovacions: és necessari acreditar coneixements de la llengua catalana. A la primera renovació, es requereix el nivell A1, i a la segona, el nivell A2.

6. Sanitat i seguretat social

Els usuaris del sistema sanitari andorrà tenen accés a una extensa xarxa de serveis sanitaris, com hospitals, centres d'atenció primària, professionals mèdics i rehabilitadors o odontòlegs. També tenen finançament públic els medicaments i productes sanitaris, entre altres. En determinades situacions, es pot accedir a recursos especialitzats fora d'Andorra, especialment quan no n'hi ha de disponibles al país.

La població té accés a programes de salut pública, com els programes de vacunes, de cribratge de càncer de còlon i recte i el cribratge de càncer de mama, així com altres programes relacionats amb les drogodependències, els hàbits de vida saludables i la salut mental.

El sistema sanitari andorrà és un model que es finança principalment per la Caixa Andorrana de Seguretat Social (CASS).

Per accedir a les prestacions sanitàries que finança la seguretat social i al sistema sanitari:

- Cal estar afiliat a la CASS.
- Els/les assegurats/ades tenen lliure elecció de professional sanitari.
- Cal disposar d'un/a metge/essa referent (professional mèdic d'atenció primària o pediatre) i seguir la via preferent.

- Per accedir a l'especialista cal la derivació del professional mèdic referent.
- En el cas de persones amb malalties cròniques o que requereixin controls periòdics especialitzats, es pot disposar d'un/a metge/essa especialista referent, al qual es pot accedir directament. També són d'accés directe els professionals de ginecologia, oftalmologia i odontologia.

És un model que es basa en el copagament, de manera que les persones aporten un percentatge de la tarifa dels serveis que utilitzen. Aquests percentatges poden ser del 10% (hospitalització), del 25% (general per a metges, odontòlegs i medicaments) i del 35% (rehabilitació) si se segueix la via preferent. En cas de no seguir la via preferent els copagaments són més elevats. No existeix copagament en situacions de recursos econòmics insuficients, maternitat, accidents laborals, malalties d'alt impacte o medicaments d'alt cost, sempre que es faci la sol·licitud a la CASS i s'atorgui el règim del 100%.

Els ciutadans poden accedir a les seves cites, informes mèdics i resultats de proves diagnòstics a través de l'aplicació Andorra Salut, a la qual es pot accedir a partir del certificat digital.

6.1. SANITAT: CENTRES MÈDICS I HOSPITALARIS

Hospital Nostra Senyora de Meritxell

L'Hospital Nostra Senyora de Meritxell és el centre hospitalari de referència d'Andorra.

Ubicació: Av. Fiter i Rossell, 1-13, Escaldes-Engordany

Contacte: +376 871 000

Serveis principals:

- Urgències 24 hores.
- Unitat de cures intensives.
- Consultes externes d'especialitats mèdiques.
- Hospitalització: obstetrícia, ginecologia, pediatria, neonatologia, cirurgia, traumatologia, medicina interna i salut mental (adults i infantojuvenils).

- Servei de diagnòstic per la imatge.
- Laboratori d'anàlisis clíniques i d'anatomia patològica.
- Servei de farmàcia.
- Bloc quirúrgic, bloc obstètric i sala d'operacions.
- Àrea de maternitat i neonatologia.
- Serveis de diagnòstic per la imatge (radiografies, ressonàncies, ecografies).
- Laboratori d'anàlisis clíniques.

6. Sanitat i seguretat social

Centres d'atenció primària

Els centres d'atenció primària són centres sanitaris, atesos per professionals d'infermeria, situats a les parròquies, que treballen coordinadament amb els metges de capçalera, especialistes i altres professionals de la salut. Els centres d'atenció primària treballen amb l'objectiu de donar resposta a les necessitats de la població, duent a terme les intervencions d'infermeria, ja sigui donant atenció al mateix centre com a domicili.

Ubicació: hi ha centres a cada parròquia.

Serveis habituals:

- Control i seguiment de malalties agudes o cròniques.
- Administració de tractaments.
- Seguiment i cura de ferides.
- Extraccions de sang.
- Informació de mesures de prevenció de la malaltia i promoció de la salut.
- Programes de salut: maternoinfantil, del nen sa, d'oxigenoteràpia, d'atenció a domicili, test ràpids de detecció d'ITS, consulta jove i servei integral d'atenció a la dona.
- Servei de salut escolar.

Consultoris mèdics d'atenció primària, especialitzats i altres centres sanitaris: odontologia, fisioteràpia, logopèdia, psicologia, etc.

Es troben distribuïts per diferents punts del territori andorrà. A la pàgina web de la CASS disposeu d'informació sobre tots els professionals convencionats.

Servei d'Urgències Mèdiques

El Servei d'Urgències de l'Hospital Nostra Senyora de Meritxell està disponible les 24 hores del dia per atendre emergències mèdiques.

- En cas d'urgència, truqueu al 116 (emergències mèdiques) o al 871 017, seguint el protocol.
- Urgències pediàtriques: es troben disponibles dins l'Hospital.
- Urgències dentals: servei disponible a través de clíniques privades de guàrdia.

Derivació inversa: en cas d'acudir al servei d'urgències serà classificat per un sistema de triatge segons la urgència i complexitat del motiu de la visita. Si aquesta classificació és de baixa complexitat, se li oferirà l'opció de ser visitat pel seu metge referent en un màxim de 48 hores o romandre en el servei d'urgències l'estona estimada segons el volum de visites i la seva complexitat.

Servei de Permanències Mèdiques

El Servei de Permanències Mèdiques (SPM) és un servei públic de guàrdia dels metges de capçalera per prestar atenció mèdica continuada, disponible els caps de setmana i els festius nacionals, mitjançant cita prèvia (tel. 871 017).

Ubicació: C/ Escalls, 16, Escaldes-Engordany, planta baixa

Centre comunitari de salut mental i addiccions

Recurs ambulatori d'assistència especialitzada en l'àmbit de la psiquiatria i la psicologia. La consulta externa atén població de totes les edats. La demanda de visita es pot efectuar a petició de l'usuari o per derivació d'un professional de la salut (es considera via prioritària)

Ubicació: Av. Fiter i Rosell 22, Escaldes-Engordany

Telèfon: 871 178

Serveis principals:

- Servei d'atenció infantojuvenil.
- Servei d'atenció d'adults.
- Unitat de conductes addictives.

Línia verda

Línia verda (telèfon 177): servei telefònic gratuït per a la prevenció de les conductes suïcides. Aquest servei està actiu les 24 hores del dia durant els set dies de la setmana. Les persones que es trobin en situació de risc de suïcidi o que tinguin ideacions suïcides poden trucar a aquest telèfon, on, des d'un espai segur i confidencial, se les atindrà i orientarà a recursos especialitzats del país.

Xat Tot Bé?

Xat de suport emocional Tot Bé? (telèfon 651 651): és un servei de xat per oferir suport psicoemocional confidencial als adolescents i joves en situació de crisi i orientació sobre els recursos assistencials i comunitaris existents al país en matèria de salut mental. Aquest xat està actiu les 24 hores del dia durant els set dies de la setmana.

Farmàcies

Les nits i els festius sempre hi ha disponible una farmàcia de guàrdia a Andorra la Vella o a Escaldes-Engordany i al Pas de la Casa.

Com demanar cita mèdica?

Es pot demanar una cita mèdica en els centres públics de salut mitjançant:

- Trucada telefònica a les consultes mèdiques, al CAP o a l'Hospital Nostra Senyora de Meritxell.
- Portal en línia de serveis de salut del SAAS.
- Presencialment a l'Hospital o a consultes.

6. Sanitat i seguretat social

6.2. SEGURETAT SOCIAL: CASS

La Caixa Andorrana de Seguretat Social (CASS) és l'organisme que gestiona el sistema sanitari i de protecció social d'Andorra. Totes les persones que treballen o resideixen al país han d'estar inscrites com a assegurades per accedir a la sanitat pública i a les prestacions socials. A continuació es presenta informació clara i pràctica del funcionament de la CASS:

Alta a la CASS: Què cal saber?

Per donar-se d'alta com a assegurat/da, cal complir tres requisits bàsics:

- Tenir una autorització d'immigració vigent (residència i treball, residència sense activitat, o compte propi).
- Disposar d'un domicili a Andorra.
- Tenir un compte bancari en el qual la CASS pugui ingressar possibles reemborsaments o prestacions.

Persones assalariades

- L'empresa fa l'alta directament un cop s'inicia el contracte.
- La cobertura sanitària comença el mateix dia en què s'activa el contracte.
- La persona assegurada ha de presentar documentació identificativa si l'empresa ho demana.
- No cal fer cap formulari personal per inscriure-s'hi: ho gestiona sempre l'empresa.

Persones que treballen per compte propi (autònoms/es)

Les persones que exerceixen una activitat econòmica com a autònoms han de tramitar elles mateixes l'alta.

Informació útil proporcionada per la CASS:

- Cotitzacions i condicions del compte propi
- Calendari i obligacions resumides

Cal tenir:

- Autorització d'activitat econòmica
- DNI/passaport
- Domicili a Andorra
- Compte bancari

Assegurats/es indirectes (familiars a càrrec)

Poden ser persones assegurades indirectes:

- Cònjuge o parella de fet
- Fills/es menors
- Altres familiars dependents (segons normativa)

Cal presentar la documentació que acrediti la relació familiar (naixement, matrimoni, etc.). L'alta es gestiona a la CASS amb el formulari corresponent.

Targeta sanitària

Tota persona assegurada ha de disposar de la targeta sanitària de la CASS, necessària per accedir a serveis mèdics.

- S'expedeix presencialment a la CASS.
- Disponible en format digital al Portal CASS i vinculada a la Cartera digital nacional.

Funcionament del sistema sanitari: via preferent i metge referent

El sistema sanitari andorrà funciona majoritàriament a través de la via preferent, que ofereix millors reemborsaments a les persones que segueixen el circuit assistencial establert.

Persones residents sense activitat lucrativa

Les persones que venen a viure a Andorra sense treballar també han de fer els tràmits per:

- Ser reconegudes com a assegurades (si compleixen els requisits).
- O inscriure's com a assegurades indirectes.
- Sol·licitar la targeta sanitària si tenen dret a cobertura.

Més informació

Per a informació per procediments i tràmits específics podeu entrar al portal de la CASS o contactar-hi per telèfon al 870 870, a l'horari:

- De dilluns a dijous de 8 a 16.30 h
- Divendres de 8 a 14.45 h

7. Educació

Andorra disposa d'un sistema educatiu singular i diversificat que ofereix diferents opcions per a les famílies, que poden triar entre diversos models educatius. L'ensenyament és gratuït i obligatori per a tots els infants entre els 6 i els 16 anys. El sistema està adaptat a les necessitats del país, i promou el multilingüisme i la convivència intercultural.

7.1. SISTEMES EDUCATIUS

A Andorra coexisteixen tres sistemes educatius públics, cadascun dels quals està gestionat per un país diferent, així com l'opció d'ensenyament privat. Els sistemes disponibles són:

Sistema educatiu andorrà (SEA)

- Gestionat pel Govern d'Andorra.
- Llengua vehicular: català, francès i castellà.
- Prioritza l'ensenyament de llengües (català, francès, castellà i anglès).
- Està basat en un sistema competencial, amb una metodologia activa i adaptada a la realitat andorrana.
- Gratuït i disponible a tot el territori.
- Etapes educatives:
 - Maternal (3 a 6 anys)
 - Primera ensenyança (6-12 anys)
 - Segona ensenyança (12-16 anys)
 - Batxillerat andorrà (16-18 anys)
 - Formació professional (16-18 anys)

Sistema educatiu francès

- Gestionat pel ministeri encarregat de l'educació nacional de França.
- Llengua vehicular: francès. També hi ha un ensenyament de llengua catalana, medi d'Andorra i ciències humanes i socials d'Andorra (a càrrec del ministeri andorrà encarregat de l'educació).
- Ofereix una educació basada en el model del sistema francès, amb les mateixes titulacions oficials.
- Gratuït i disponible a tot el territori.
- Etapes educatives:
 - Ensenyament maternal (3-6 anys)
 - Ensenyament primari (6-11 anys)
 - Ensenyament secundari (collège, 11-15 anys)
 - Batxillerat (lycée, 15-18 anys).
 - Formació professional (15-18 anys)

Sistema educatiu espanyol

- Segueix el currículum educatiu espanyol amb les mateixes titulacions oficials.
- Gratuït i disponible a tot el territori.
- Etapes educatives:
 - Educació infantil (3-6 anys)
 - Educació primària (6-12 anys)
 - Educació secundària obligatòria (ESO, 12-16 anys)
 - Batxillerat (16-18 anys)

7.2. TITULARITAT DELS CENTRES

Centre de titularitat pública

- Gestionat pel ministeri encarregat de l'educació d'Espanya.
- Llengua vehicular: castellà.
- Ensenyament de llengua catalana, medi d'Andorra i ciències humanes i socials d'Andorra, a càrrec del ministeri andorrà encarregat de l'educació.
- Gratuït i disponible. Seu d'infantil i primària (Escaldes-Engordany). Seu de secundària i batxillerat (la Margineda, Andorra la Vella).

Centres congregacionals i de servei públic

- Gestionats per la congregació de la Sagrada Família.
- Llengua vehicular: català.
- Gratuït i disponible a Andorra la Vella i Escaldes-Engordany.

Centres de titularitat privada

- Agora International School, que imparteix el programa del sistema educatiu espanyol en anglès.
- British College of Andorra, que es basa en el programa nacional d'Anglaterra i de Gales.

7.3. ETAPES EDUCATIVES

L'educació a Andorra es divideix en diverses etapes:

Educació maternal (3–6 anys)

- Integrada als diferents sistemes educatius.

Ensenyament obligatori (6–16 anys)

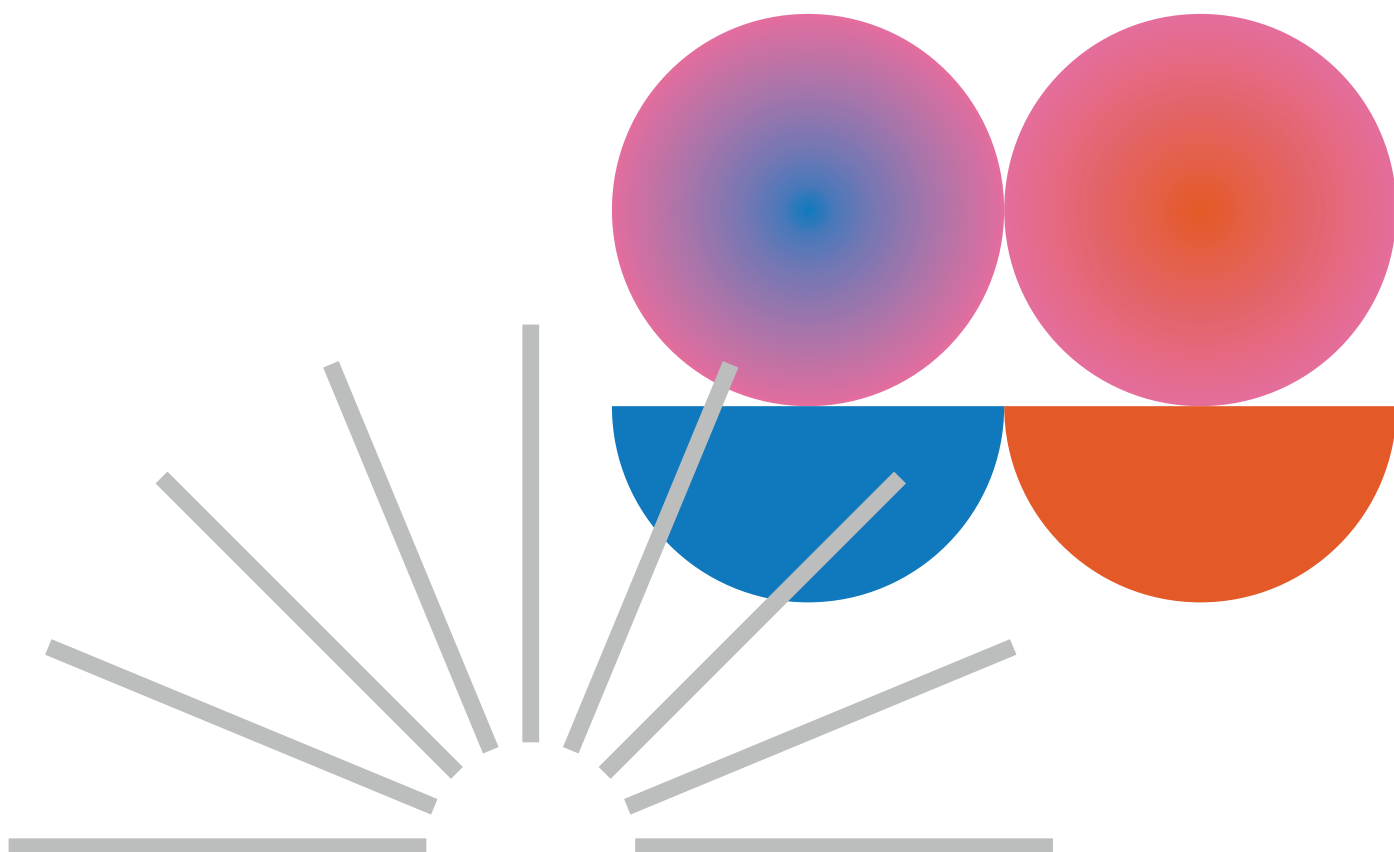
- Comprèn la primera ensenyança i la segona ensenyança.

Ensenyament postobligatori (16–18 anys)

- Batxillerat andorrà, batxillerat francès i batxillerat espanyol.
- S'imparteix formació professional al sistema educatiu andorrà (centres de Formació Professional d'Aixovall i de la Massana), i al sistema educatiu francès (Liceu Comte de Foix).

Ensenyament superior

- Universitat d'Andorra (UdA) – Universitat pública.
- Universitat Carlemany – Universitat privada.
- Universitas Europaea IMF – Universitat privada.
- UNIPRO Universitat Digital Europea – Universitat privada.
- Western Europe University – Universitat privada.
- Tech Global University – Universitat privada.
- Endor Universitat Digital d'Andorra – Universitat privada.

7.4. FORMACIÓ AL LLARG DE LA VIDA

El Centre de Formació al Llarg de la Vida (CFLV) és un centre públic del sistema educatiu andorrà que té com a finalitat proporcionar a les persones adultes formació al llarg de la vida. El CFLV proporciona oportunitats educatives i de desenvolupament personal als individus a partir dels 16 anys que vulguin continuar aprenent més enllà de l'educació formal obligatòria o que necessitin adquirir noves competències, noves habilitats i nous coneixements en diferents etapes de la vida.

El CFLV ofereix un ampli ventall de cursos adaptats a les necessitats i nivells inicials:

Cursos de preparació per a les proves oficials:

- Graduat en segona ensenyança per a candidats lliures
- Batxillerat per a candidats lliures
- Prova d'accés als estudis d'ensenyament superior per a persones més grans de 25 anys

Diploma de ciències humanes i socials que permet, entre altres coses, l'accés a la nacionalitat andorrana

Aprenentatges instrumentals.

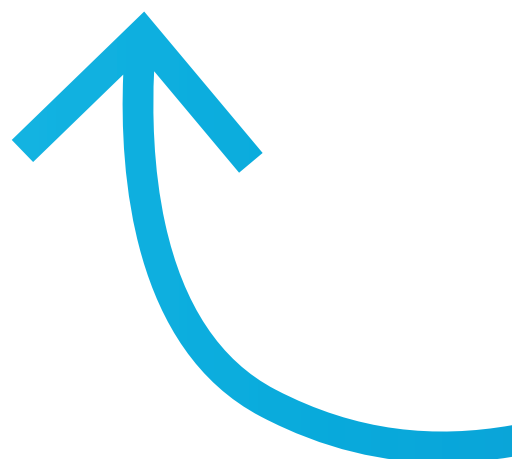
Formacions per adquirir i ampliar coneixements en els àmbits següents:

- Art
- Ciències
- Comunicació
- Coneixements d'Andorra
- Medi natural d'Andorra
- Tecnologies de la informació i la comunicació

Formacions que permeten l'actualització i la capacització en els diferents àmbits professionals presents a Andorra.

Informació complementària:

- Els cursos de formació continuada general i de preparació a les proves oficials es fan en horari de tarda, vespre i nit, entre les 15.30 h i les 22.00 h.
- Les formacions professionals continuades s'imparteixen en horari diürn, des de les 9 a les 21 hores.
- Cal tenir 16 o més anys.
- S'ha de tenir la nacionalitat andorrana o un permís de residència o d'estudis.
- Totes les formacions són gratuïtes, ja que són finançades pel Govern d'Andorra.

7.5. PROCEDIMENT D'INSCRIPCIÓ ESCOLAR

Per inscriure els infants al sistema educatiu andorrà, és necessari seguir aquests passos:

Documents necessaris

- NIA (número d'identificació administrativa).

Períodes d'inscripció

- Normalment, durant els mesos de febrer i març per al curs següent.
- Fora d'aquest període, caldrà consultar la disponibilitat de places a les escoles corresponents.

Lloc d'inscripció

- Els tràmits s'han de fer al centre educatiu escollit o al Servei de Tràmits.

7.6. SUPORT EDUCATIU I BEQUES

El Govern d'Andorra ofereix suport educatiu, beques internacionals i ajuts de caràcter socioeconòmic que permeten garantir la formació dels alumnes i dels estudiants en tots els nivells educatius, incloent-hi l'ensenyament superior:

- Suport educatiu a l'alumnat amb discapacitats en entorn escolar ordinari als diferents sistemes educatius.
- Programes d'acollida per a alumnes nouvinguts, amb classes de reforç lingüístic en català.

- Ajuts a l'estudi d'ensenyament obligatori per ajudar les famílies a cobrir despeses educatives: transport escolar, material escolar i menjador.
- Ajuts a l'estudi per a formació professional superior i ensenyament superior de primer i segon cicle a Andorra, a l'estranger o a distància.
- Beques internacionals.

8. Recursos i serveis d'atenció social

8.1. RECURSOS I SERVEIS D'ATENCIÓ SOCIAL

A continuació es detallen el conjunt de serveis i recursos presents en la cartera d'Afers Socials:

Serveis d'atenció primària

Atenció a les persones i les famílies: informació, orientació i intervenció en benestar social per a tota la població.

Serveis d'atenció domiciliària

Atenció domiciliària: suport personal i domèstic per a persones amb dependència o problemàtica social.

Teleatenció domiciliària: seguiment i suport remot per a persones fràgils o dependents.

Guarda d'infants a domicili: cura d'infants a casa per facilitar la conciliació familiar.

Assistència personal: suport directe per a persones amb discapacitat funcional.

Serveis d'atenció diürna

Centre de dia: atenció i activitats per a persones grans, amb discapacitat o problemes de salut mental.

Taller ocupacional: desenvolupament d'habilitats i inclusió laboral per a persones amb discapacitat.

Escoles bressol: atenció i educació a infants de menys de 6 anys.

Esplai: activitats de lleure per a infants i adolescents, també amb necessitats especials.

Club social: activitats i suport per a persones amb trastorns mentals.

Casal de gent gran: activitats i serveis per a gent gran autònoma o amb dependència lleu.

Joves en inclusió: suport integral a joves amb trastorns de l'espectre autista.

Rehabilitació funcional: tractaments intensius per recuperar funcionalitat.

Serveis d'atenció residencial

Acol·liment residencial (infants/adolescents): allotjament temporal per a menors desemparats.

Acol·liment residencial de protecció intensiva: per a adolescents amb conductes de risc.

Llar residencial: habitatge amb suport per a persones amb discapacitat o dependència lleu.

Residència assistida: allotjament i atenció per a persones amb dependència greu o molt greu.

Habitatges tutelats: petits pisos amb supervisió per a persones amb autonomia limitada.

Habitatges amb serveis: allotjament adaptat per a persones grans amb suport moderat.

Servei de respir: estades temporals per alleujar la càrrega de persones cuidadores.

Serveis de suport

Provisió de suports: assistència per exercir drets legals i personals.

Inclusió laboral: acompanyament per a la inserció laboral de persones amb discapacitat o vulnerabilitat.

Atenció precoç: intervenció per a infants (0-6 anys) amb dificultats de desenvolupament.

Telefón d'urgència social: atenció immediata en situacions de risc o violència.

Transport social: trasllats adaptats per a persones amb dificultat de mobilitat.

Servei de trobada familiar: espai segur per a visites entre infants i famílies en conflicte.

Vida independent: suport a persones amb discapacitat perquè puguin viure pel seu compte.

Interpretació de llenguatge de signes: suport comunicatiu per a persones amb discapacitat auditiva.

Temps lliure específic: activitats per a joves amb discapacitats que requereixen atenció específica.

Inclusió en activitats de lleure: suport per integrar infants i joves amb discapacitat en activitats de lleure.

Acció voluntària social: participació de voluntaris en serveis socials.

Serveis d'atenció, valoració, orientació i assessorament

Atenció a la infància i adolescència: protecció i intervenció en casos de risc greu o desamparament.

Acolliments familiars: cura temporal per part de famílies a col·lectius vulnerables.

Adopcions: acompanyament a famílies adoptives i infants/joves adoptats.

Prevenió i atenció als joves: suport integral a joves en situació de vulnerabilitat.

Acompanyament familiar: tallers per enfortir les habilitats parentals.

Servei socioeducatiu per a adolescents: activitats i suport per a joves en risc.

Servei d'igualtat: suport a persones o col·lectius vulnerables que han patit discriminació.

Atenció a víctimes de violència de gènere: suport integral per a dones víctimes i els seus fills.

Atenció a víctimes de violència domèstica: suport a víctimes de violència familiar.

Atenció a persones refugiades: acompanyament a persones **amb protecció temporal**.

Atenció a víctimes de tràfic d'éssers humans: protecció i suport integral a víctimes de tràfic.

Per demanar més informació dels diferents serveis exposats en la guia, podeu contactar amb Afers Socials al telèfon 874 800 o amb el Programa d'acollida per a persones nouvingudes al 825 252.

9. Voluntariat i participació ciutadana

9.1. VOLUNTARIAT

El voluntariat és una manera activa d'implicar-se en la societat i contribuir al benestar col·lectiu. A Andorra hi ha diverses organitzacions que promouen la solidaritat i el suport a diferents col·lectius.

On es pot fer voluntariat?

- Entitats i associacions del país repartides en diversos àmbits com el cultural, l'esportiu, l'ambiental, el social, el de cooperació internacional i la protecció civil.
- L'Àrea de Promoció de la Joventut i el Voluntariat del Govern d'Andorra.

Com participar-hi?

- Contacteu directament amb les entitats i associacions que treballen amb persones voluntàries o des del voluntariat.
- Contacteu amb l'Àrea de Promoció de la Joventut i el Voluntariat del Govern d'Andorra.
- Contacteu amb els comuns que disposen de programes de voluntariat.

9.2. ASSOCIACIONS

Andorra compta amb una xarxa diversa d'associacions que contribueixen activament a la vida social, cultural i comunitària del país. Aquestes entitats ofereixen espais de participació per a persones interessades en àmbits com el voluntariat, la cultura, l'esport, la solidaritat, la protecció del medi ambient i molts altres sectors.

Les associacions tenen un paper fonamental en la integració de les persones nouvingudes, ja que permeten establir connexions amb la comunitat i participar en iniciatives d'interès comú. A més, formen part d'un teixit social actiu que fomenta la convivència i el desenvolupament de projectes d'impacte positiu per a la societat andorrana.

Per conèixer totes les associacions registrades a Andorra i trobar la que millor s'adapti als teus interessos, pots consultar el Registre d'associacions del Govern d'Andorra.

Entitats i associacions d'acollida

Creu Roja Andorrana: organització humanitària sense ànim de lucre, creada l'any 1981, que té per objectiu protegir la vida, la salut i la dignitat de les persones en situació de vulnerabilitat, emergències o desastres.

Càritas Andorrana: entitat de l'Església catòlica que té com a missió acompanyar persones i famílies en situació de pobresa o exclusió social i donar-los suport.

9.3. PARTICIPACIÓ CIUTADANA

La participació ciutadana és el dret de les persones a implicar-se en la vida pública del país, expressar la seva opinió i fer propostes sobre les decisions que afecten el conjunt de la ciutadania. A Andorra, la participació ciutadana està reconeguda per llei i és una de les línies d'actuació impulsades pel Govern per afavorir unes polítiques públiques més obertes i properes a la ciutadania.

La Llei 33/2021 de transparència, accés a la informació pública i govern obert reconeix el dret de la ciutadania a prendre part, de manera directa o indirecta, en les polítiques públiques, a través del diàleg, la deliberació i la presentació de propostes.

Les administracions públiques tenen l'obligació de fomentar aquesta participació i de promoure un diàleg permanent amb la ciutadania.

D'aquesta manera, la participació ciutadana és una de les eines que tenim la ciutadania per fer arribar la nostra veu a l'Administració pública. Gràcies a això, podem incidir de manera directa amb les nostres propostes, opinions i punts de vista.

Qui pot participar?

En general, pot participar qualsevol persona resident major de 18 anys. En alguns processos concrets, també poden participar menors d'edat, quan la temàtica els afecta directament, d'acord amb la legislació vigent.

Com es pot participar?

A Andorra existeixen instruments que faciliten la participació i implicació de la ciutadania:

Processos participatius

Són espais de debat i reflexió col·lectiva que s'organitzen durant un període de temps determinat per recollir opinions, idees i propostes sobre temes d'interès general que tenen un impacte en la societat.

Audiència ciutadana

És una trobada anual entre la ciutadania i membres del Govern, en què es poden plantejar preguntes, inquietuds o propostes relacionades amb l'acció del Govern.

Plataforma digital de participació ciutadana

A través de la plataforma digital visc.ad, les persones poden informar-se, participar en debats, fer aportacions i seguir iniciatives participatives impulsades pel Govern.

Visura Ciutadana

És un òrgan de participació estable format per persones residents a Andorra majors d'edat, escollides per sorteig, que representen la ciutadania no organitzada. La seva funció és aportar la mirada ciutadana, fer propostes de millora i afavorir el diàleg amb l'Administració.

9. Voluntariat i participació ciutadana

Qui impulsa i coordina la participació?

El Departament de Participació Ciutadana del Govern d'Andorra és l'òrgan responsable d'organitzar i coordinar els processos i iniciatives de participació ciutadana, i donar-hi suport.

Aquest Departament acompanya els diferents ministeris i serveis públics perquè la participació es faci de manera clara, ordenada i adaptada a la ciutadania.

Podeu trobar més informació al web www.visc.ad i també podeu contactar amb el Departament de Participació Ciutadana al telèfon 875 700 o a l'adreça electrònica visc@govern.ad.

Per què és important participar?

- Perquè permet que les decisions públiques tinguin en compte les experiències i opinions de la ciutadania, la qual cosa contribueix a definir polítiques públiques més adequades, justes i adaptades a la realitat social.
- Perquè millora la qualitat democràtica i afavoreix el diàleg, l'escolta i la confiança entre la ciutadania i les institucions.
- Perquè ajuda a entendre millor com funcionen les polítiques públiques i quin impacte tenen en la vida quotidiana.
- Perquè afavoreix la integració i la implicació activa de la ciutadania en la vida col·lectiva, de manera que es facilita la creació de vincles, el sentiment de pertinença, la convivència i la cohesió social.

És una manera d'implicar-se activament, aportar idees, compartir punts de vista i contribuir a la construcció col·lectiva del país.

9.4. ESPORTS

Instal·lacions esportives públiques

A totes les parròquies hi ha centres esportius on s'ofereixen classes dirigides a tots els col·lectius. S'hi poden fer activitats com:

- Piscina coberta i gimnàs.
- Classes dirigides (zumba, ioga, bicicleta estàtica...).
- Lloguer de pistes (futbol sala, bàsquet, tennis...).

Informa't al comú de la teva parròquia sobre preus, abonaments i horaris.

Activitat física a l'aire lliure

Andorra és un país ideal per practicar esport a la natura:

- Senderisme i rutes de muntanya per a tots els nivells.
- Rutes en bicicleta de carretera, BTT o bicicleta elèctrica.
- Pistes d'esquí, raquetes de neu i esquí de muntanya.
- Escalada, cursa de muntanya, via ferrada, orientació, etc.

Trobaràs informació i mapes a les oficines de turisme.

Esport per a infants i joves

Moltes parròquies i clubs ofereixen escoles esportives on els infants i adolescents poden practicar:

- Futbol, bàsquet, natació, gimnàstica, patinatge, etc.
- Esports de muntanya o esports més alternatius.

És una bona manera de fer amistats i fomentar hàbits saludables. Informa-te'n al comú de la teva parròquia.

Participació i esdeveniments

Andorra acull proves esportives internacionals i populars:

- Travesses i curses de muntanya.
- Esdeveniments ciclistes.
- Competicions nacionals, internacionals i lligues estrangeres de futbol, rugbi, vòlei...

Recursos útils

- Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.
- Federacions nacionals esportives i clubs esportius.
- Centres esportius comunals: consulta els webs dels comuns.
- Clubs esportius.

PREGUNTES FREQUENTS (FAQ)

Què és el Programa d'acollida per a persones novvingudes?

És un programa del Govern que orienta i acompanya les persones novvingudes perquè s'integrin a Andorra amb suport personalitzat.

Quins documents necessito per viure a Andorra legalment?

Necessites un permís de residència i/o treball (per compte d'altri o propi), segons la teva situació.

On puc buscar feina?

Al Servei d'Ocupació Andorrà (SOA), portals web, agències o presentant el teu currículum a empreses.

Quines són les feines més habituals per començar?

Hostaleria, comerç, construcció, serveis sanitaris i tecnologia.

És obligatori saber català?

Sí, és la llengua oficial. Aprendre'l facilita l'accés a la feina, a serveis públics i és requisit per renovar permisos.

On puc aprendre català?

Al Servei de Política Lingüística, centres de català o plataformes com Parla.cat.

Com puc trobar habitatge?

Pots buscar a agències immobiliàries, portals web, xarxes socials o residències temporals mentre cerques pis definitiu.

Què necessito per empadronar-me (alta al cens)?

Permís de residència vigent, contracte de lloguer o document de propietat i document d'identitat.

Com funciona el sistema sanitari?

Amb la CASS (seguretat social) tens accés a metges, hospitals i farmàcies. Cal registrar-se a través de l'empresa o com a autònom.

Quins serveis d'urgència hi ha?

Telèfon mèdic: 116. Telèfon general d'emergències: 112. Servei de suport emocional 24 h: 177.

Com funciona l'educació?

És obligatòria i gratuïta dels 6 als 16 anys. Pots triar entre els sistemes educatius andorrà, espanyol o francès.

Quins serveis socials puc sol·licitar?

Hi ha serveis per a infants, joves, gent gran, persones amb discapacitat, víctimes de violència, famílies vulnerables i més.

On puc fer voluntariat o participar en activitats comunitàries?

Pots contactar amb associacions locals, els comuns o l'Àrea de Voluntariat del Govern.

TELÈFONS D'INTERÈS I D'EMERGÈNCIES

- Policia: (+376) 872 000 / 110
- Servei Urgent Mèdic (SUM): 116
- Bombers: (+376) 890 900 / 118
- Grup de Rescat de Muntanya, telèfon internacional d'emergències: 112
- Hospital Nostra Senyora de Meritxell: (+376) 871 000
- Servei d'Atenció a les Víctimes de Violència de Gènere: 181
- Farmàcia de guàrdia: 116 (urgències)
- Servei d'Atenció al Client d'Andorra Telecom: 115
- Informació telefònica nacional: 111
- Informació telefònica internacional: 119
- Informació del trànsit d'Andorra: 1802 1802
- Govern d'Andorra: (+376) 875 700
- Caixa Andorrana de Seguretat Social (CASS): (+376) 870 870
- Batllia: (+376) 870 730

